

TÜRKÇE ÖĞRETMENİ ADAYLARININ EĞİTSEL İNTERNET KULLANMA ÖZ YETERLİLİKLERİNE DAİR İNANÇLARI

Behice VARIŞOĞLU¹ İsa YILMAZ² İzzet ŞEREF³

Özet

Bu çalışmada, Türkçe öğretmeni adaylarının eğitsel internet kullanma öz yeterliliklerine dair inançları tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırmada, hâlen devam eden ya da geçmişte olan bir durumu olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan tarama modeli kullanılmıştır. Çalışmaya Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi bölümünde okuyan öğrencilerden kolay ulaşılabilir örnekleme tekniğiyle seçilen 70 öğrenci katılmıştır. Araştırmanın verileri Şahin (2009) tarafından geliştirilen Eğitsel İnternet Kullanım Öz Yeterliği İnançları Ölçeği ile toplanmıştır. Kullanılan ölçme aracı beşli Likert tipindedir ve yirmi sekiz maddeden oluşan bir formdur. Araştırmada toplanan veriler SPSS 16.0 paket programında çözümlenmiş ve araştırmanın yöntemine bağlı olarak ki kare ve t testi teknikleriyle analiz edilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre Türkçe öğretmeni adayları eğitsel internet kullanma öz yeterlilikleri konusunda kendilerinin yeterli olduğuna inanmaktadırlar.

Anahtar kelimeler: *Türkçe Öğretmeni adayları, eğitsel internet kullanma, öz yeterlilik, inanç.*

¹ Arş. Gör., Atatürk Üniversitesi, KKEF, Türkçe Eğitimi Bölümü, bvarisoglu@hotmail.com

² Arş. Gör., Atatürk Üniversitesi, KKEF, Türkçe Eğitimi Bölümü, isa.yilmaz@windowslive.com

³ Arş. Gör., Atatürk Üniversitesi, KKEF, Türkçe Eğitimi Bölümü, izzet.seref@windowslive.com

SELF-EFFICACY PERCEPTION OF PRESERVICE TURKISH TEACHERS CANDIDATES TO EDUCATIONAL INTERNET USAGE

Abstract

In this study, self-efficacy of preservice Turkish teachers to educational internet usage has been investigated. In this research, we used screening model aiming to describe a status in past or present. In this study, 70 selected students by easily accessible sampling techniques participated from department of Turkish education, Faculty of Education of Atatürk University. The data of the research, collected by the belief scale self-sufficiency which improved by the confidence of using educational internet of the Şahin (2009). The type of Likert-scale measurement instrument and the form of twenty-eight-item Likert-scale applied. The collected data of the study analyzed by the SPSS 16.0 package program and depended on the methods of investigation analyzed by chi-square and t test techniques. According to the results of the received data, the candidates of Turkish teachers are confident on self-sufficiency of using educational internet.

Keywords: *candidates of Turkish teachers, usage of educational internet, self-efficacy, belief.*

GİRİŞ

Yaşamın bir parçası hâline gelen internet, bireye yepyeni bir dünyanın kapısını açmakta, hem çocuklara hem de yetişkinlere yeni olanaklar sunmaktadır. İnternetin etkili kullanımı ile bireyler, zaman ve mekân sınırı olmaksızın istenilen bilgiye her zaman ulaşabilmekte, kendi yaptıklarını ise dünyayla paylaşabilmektedirler (Orhan ve Akkoyunlu, 2004). İnternetin bu olumlu etkilerinin bireyin hayatında yer edebilmesi, interneti amaçlı kullanma becerisine sahip olmaya bağlıdır. Bunun için de öncelikle internet kullanımı konusunda bireyin kendi yeterliliğini keşfetmesi ve bu yeterlilik doğrultusunda interneti nasıl kullanacağı konusunda kendini yetiştirmesi gerekir.

İnternet kullanma becerisi ve ondan nasıl yararlanılacağı konusu bir yeterlilik işidir. Burada eğitsel internet kullanma öz yeterliliğine değinmeden önce, internetin olumlu ve olumsuz yönlerinin literatürde nasıl ele alındığına bakmak faydalı olacaktır.

İnternet insanlık için müthiş bir gelişme olmasının yanı sıra amaçsız ya da hatalı kullanımı sonucunda birçok sorunun doğmasına sebep olabilmektedir. Bunlar; aile içi çatışmalar ve iletişimsizlik sonucu bozulan ilişkiler, internette çeşitli sitelerin sebep olduğu ekonomik kayıplardan doğan psikolojik bunalımlar ve internet kafelere yapılan ödemeler nedeniyle ekonomik kayıplar, bağımlılık oluşturma ve sosyal çevreden soyutlanma gibi durumlar olabilir (Çavuş ve Gökdaş, 2006). Bazı araştırmacılar da internetin amacı dışında kullanıldığında sosyal ilişkileri zayıflatabileceğini belirtmiştir (Swickert, Hittner, Harris ve Herring, 2002). İnternetin olumsuz sonuçlarından bahseden araştırmacılardan Sırakaya (2011: 4), internetin amaçsız ve etkisiz kullanımının bireylerin hayatını olumsuz etkilediğini, internet bağımlılığının yaşandığını dile getirmiştir.

Akinoğlu (2002) ise internet kullanımına olumlu bakmakta; insanların bilgiyi üretme, paylaşma, saklama ve bilgiye ulaşma ihtiyaçları paralelinde internetin gelişen iletişim ağını oluşturduğunu ve internet hizmetlerinin eğitim başta olmak üzere pek çok alanda önem kazandığını dile getirmektedir. Bu görüş doğrultusunda ortaya çıkan yaklaşımlardan biri de internetin yeni bir kültür oluşturmaya başlamasıdır. Giderek artan internet kullanımı ihtiyacı bireylerin yetişme kültürlerini doğrudan etkilemekte, ihtiyacın karşılanabilmesi için teknolojik hizmetlerin sayısını ve niteliğini artırmaktadır. Gümüş (2003) internetin ağırlıklı olarak gençler ve öğrenciler tarafından kullanıldığını, bunlardan eğitim amacıyla yararlanılması gerektiğini, başta okullar olmak üzere meslek kurumlarının, sivil toplum kuruluşlarının ve tüm kurumlarda internet kullanımı ve bilgiye ulaşım yolları hakkında eğitim verilmesi gerektiğini dile getirmiştir.

Görüldüğü gibi teknoloji çağının bir sonucu olarak geliştirilen internetin çok amaçlı kullanım alanlarının olduğu bilinmektedir. Bu kullanım

amaçlarından biri ve belki de en önemlisi eğitimidir. İnternet eğitim ve öğretim hayatında farklı amaçlara aracılık edecek biçimde kullanılabilir. Bunlar; öğretim, araştırma, sosyal etkileşim ve sosyal iletişim, bilgi paylaşımı gibi sıralanabilir. Çağdaş eğitim öğretim hayatında internet bir öğretim aracı olarak kullanılmaktadır. Diğer öğretim araçlarına göre daha çok elverişli ve faydalı bir eğitim öğretim materyali olarak görülmektedir (Oral, 2004).

Teknolojik gelişmeler, ders araç-gereç ve materyallerinin oluşturulmasında ve temininde ciddi değişikliklere gidilmesini gerekli kılmıştır. Her geçen gün takip edilemeyecek hızla gelişen bilgi ve iletişim teknolojileri, çoklu ortam materyallerinin geliştirilmesi, paylaşımı ve öğretim ortamlarına uygun hâle getirilmesi konusunda büyük olanaklar sunmuştur. Sınırsız sayıda grafik, şekil, ses ve video, sunu gibi kaynakları/olanakları içeren internet, eğitim ve öğretimi çok çeşitli şekillerde destekleyebilme alt yapısına sahiptir (Karaman ve Açıkıldız, 2006).

İnternetin bireysel ve eğitsel amaçlarla kullanımıyla ilgili literatüre bakıldığında da onun olumlu ve olumsuz sonuçlarından bahsedilmiştir. Demir (2001), öğretim elemanlarının ve üniversite öğrencilerinin internet kullanım amaçlarını belirlediği çalışmada öğretim elemanlarının araştırma ve haberleşme; öğrencilerin ise araştırma ve eğlence amaçlarıyla internet kullandıklarını; araştırmaya katılanların cinsiyetlerinin ve bölümlerinin internet kullanım uygulamalarını etkilemediğini; öğretim elemanlarının da e-posta uygulamalarını sıklıkla kullandıklarını ifade etmiştir. Öztürk (2000 Akt. Demir, 2001) de internet kullanım amaçları arasında en çok tercih edilen uygulamaların e-postalar olduğunu dile getirmiştir.

Kaynak (1998) tarafından ortaya konulan çalışmada ise internetin akademik araştırmalarda kullanımının yetersiz olduğu belirtilmiştir. Duruma olumlu bakan çalışmalardan birinde öğretmenlerin internet kullanma öz yeterlilikleriyle öğretmen yeterlilikleri arasında ilişki olduğu, öğretim sürecinde öğretmenlerin materyal kullanımı ve derse karşı ilgilerinde de artış yaşandığı söylenmektedir (Mert, 2010: 53).

Öğretmenlerin, öğretmen adaylarının ve öğrencilerin internet kullanım durumlarıyla ilgili çok sayıda çalışma yapıldığı da görülmektedir (Akkoyunlu ve Yılmaz, 2005; Sürmeli, 2005; Atav, Akkoyunlu ve Sağlam, 2006; Özbişirici, 2006; Danıştekin, 2007; Ertürk, 2007; Erdem, 2008; Hong, Ridzuan ve Kuek, 2003; Papastegiou ve Solomonidou, 2005; Gündoğdu, 2006; Gürgün, 2007; Li ve Kirkup; 2007). Ayrıca öğrencilerin ödevleriyle ilgili araştırmalar yapmak, oyun oynamak, arkadaşlarıyla haberleşmek ve eğitsel kullanım gibi amaçlarla internette faydalanabildikleri de ifade edilmektedir (Okay ve Aydoğan, 2010; Usta, Bozdoğan ve Yıldırım, 2007; Eroğlu, Ünlü, Eroğlu ve Yılmaz, 2011; Karaman ve Açıkıldız, 2006; Oral, 2004).

Literatürden de anlaşılacağı üzere internet, insan hayatının belirli dönemlerinde kullanılabilecek bir eğitim öğretim aracı olmaktan ziyade,

yaşam boyu öğrenme aracı olarak kullanılabilir. Bu ise her şeyden önce internetten amaçlı olarak yararlanmada bilgiye, beceriye ve farkındalığa sahip olmayı gerektirmektedir. Bu durumda öğrenme aracı olarak internetten yararlanma, bir yenilik olmanın yanında diğer yandan da kaçınılmaz bir gerekliliktir. Fakat herhangi bir araçtan yararlanmada bilgi, beceri ve farkındalık tek başına belirleyici role sahip değildir. İnternet kullanım bilgisi, becerisi ve farkındalığı yanında internetten faydalanma isteği, obje ile olumlu duyusal özellikler içinde olma, ilgi duyma gibi özellikler de önemli birer faktör olarak değerlendirilebilir (Oral, 2004).

Tam da bu noktada yeterlilik ve öz yeterlilik kavramlarının da neler olduğu üzerinde durulmalıdır. Yeterlilik herhangi bir şeyi yapabilme ve o şeyin üstesinden gelebilme yeteneğine sahip olma anlamı taşır. Öz yeterlilik ise Bandura'nın Sosyal Öğrenme Kuramı'nda (sosyal bilişsel kuram) öne çıkan önemli bir kavramdır (Bıkmaz, 2006: 291). Öz yeterlik alanında yapılan çalışmalar genel olarak incelendiğinde, ilk çalışmaların daha çok psikoloji (fobi, kaygı, depresyon, stres vb.), tıp (sağlık, ağrı kontrolü, sigara, alkol ve uyuşturucu gibi bağımlılık yaratan maddelerden kurtulma, aşırı yeme problemleri vb.) ve spor gibi alanlarda yoğunlaştığı görülmektedir. Eğitim alanında yapılan öz yeterlilik çalışmalarında; öğrencilerin öz yeterlik algısını güçlendirmek için öğretmenlerin, öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına uygun öğretim yapımları, her öğrencinin niteliklerine uygun çok çeşitli etkinliklere yer vermeleri, iş birliğine dayalı öğretim yaklaşımlarını kullanmaları, öğrencileri birbirleriyle karşılaştırmaya dayalı değerlendirme yaklaşımlarından kaçınmaları gibi konular üzerinde durulmaktadır (Senemoğlu, 2009: 230-231).

Şaylan (2003: 165)'a göre bilgi toplumu bilimsel bilgiyi üreten, toplayan, sınıflandıran, bilgiye hızla ulaşabilen, bilgi paylaşımında aktif bir rol alan, bilgiyi işleyen ve yeni hizmet alanları için dönüştüren toplumlardır. Bu yönüyle bilgi toplumunu yapılandırmada bilgi okuryazarı olan bireylerin yetiştirilmesi ve ihtiyaçlarının karşılanması gerekmektedir (Gülaşık, 2011: 67). Drucker (1993: 207), bilgi toplumunda bilginin temel özelliklerini sıralarken bilginin sürekli üretilebilir olmasına, iletişim ağlarının bilgiyi taşımada aracı durumunda bulunmasına ve paylaşılabilir olmasına vurgu yapmıştır. Yapılan bu çalışmalar ışığında, Türkçe eğitimine bakıldığında öğretmenlerden beklenen yeterlilik alanları arasında bilgi ve iletişim teknolojilerini etkili ve amaçlı kullanabilme yeterliliği önemli bir özellik olarak karşımıza çıkmaktadır. Türkçe öğretmenlerinden beklenen beceriler çok farklı olmakla birlikte bunun önemli bir kısmını da teknoloji oluşturur.

Türkçe öğretmeni özel alan yeterliklerinde “Türkçe öğretim sürecini planlama ve düzenleme” yeterlilik maddesinin “Türkçe öğretiminde teknolojik kaynakları kullanabilme” başlığı altında şu ifadelere yer verilmiştir:

- Öğrenmenin daha etkin gerçekleşmesi için teknolojik kaynaklardan

yararlanmanın önemini bilir,

- Türkçe öğretiminde, bilgiye erişmede kullanabileceği internet sitelerini ve yazılımlarını tanır,

- Türkçe öğretimini desteklemek amacıyla teknolojik kaynakları değerlendirerek sistematik bir şekilde kullanır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2008) .

Bu çalışma kapsamında da Türkçe öğretmeni adaylarının eğitsel internet kullanma öz yeterliliklerinin tespit edilmesi hedeflenmiştir. Çünkü öğretmen adaylarının sahip oldukları eğitsel internet kullanma becerisi öz yeterlilik algıları, onlara gelecekte kendilerinden beklenen “Türkçe öğretiminde teknolojik kaynakları kullanabilme” yeterliliğini sağlama ve yerine getirme konusunda yardımcı olacaktır.

Araştırmanın önemi

Eğitim ve öğretim sürecinde öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının interneti eğitim öğretim amaçlı olarak kullanmaları eğitim sürecinin başarıya ulaşabilmesi ve hedeflenen etkinliklerin gerçekleştirilebilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Öğretmen adaylarının, eğitsel internet kullanımı konusundaki inançları bu teknolojinin eğitim öğretim amaçlı yaygın kullanımı bakımından dikkate değerdir. Bu durumdan dolayı öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının eğitsel internet kullanımına yönelik öz yeterlilik inançları eğitim öğretim sürecinde üzerinde durulması gereken önemli bir durum olarak görülmelidir (Şahin, 2009). Bu çalışmada Türkçe öğretmeni adaylarının eğitsel internet kullanma öz yeterliliklerine ilişkin inançları ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu amaçtan dolayı da çalışmanın alanda var olan eksikliği gidereceği düşünülmektedir. Aynı zamanda bu çalışmada ortaya konulan sonuçlar ile Türkçe öğretmeni adaylarının eğitsel internet kullanma öz yeterlilikleri üzerine yapılacak yeni araştırmalar için fikir verici nitelikte olabilir.

Araştırmanın amacı

Bu çalışmada, Türkçe öğretmeni adaylarının eğitsel internet kullanma öz yeterliliklerine dair inançları tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu amaç doğrultusunda araştırmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

Araştırma problemleri

1. Türkçe öğretmeni adaylarının eğitsel internet kullanma öz yeterlilikleri nasıldır?

2. Türkçe öğretmeni adaylarının eğitsel internet kullanma öz yeterlilikleri arasında cinsiyet, sınıf ve akademik başarı puanları değişkenlerine göre anlamlı farklılık var mıdır?

YÖNTEM

Araştırma deseni

Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2000: 77). Bu çalışmada da geniş bir araştırma grubunun belli bir konudaki görüşlerine yer verildiğinden bu araştırma deseni tercih edilmiştir.

Çalışma grubu

Çalışmaya Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi bölümünde okuyan öğrencilerden kolay ulaşılabilir örnekleme tekniğiyle seçilen 70 öğrenci katılmıştır. Kolay ulaşılabilir örnekleme tekniği uygun örnekleme, kazara örnekleme ve elverişli örnekleme gibi adlarla anılır. Bu örnekleme tekniği zaman, iş gücü ve para gibi konularda maksimum tasarrufu sağlayan bir seçim tekniğidir. Araştırmacı uygun sayıdaki katılımcıya en yakın ve kolay şekilde ulaşır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2009: 91).

Veri toplama aracı:

Araştırmanın verileri Şahin (2009) tarafından geliştirilen Eğitsel İnternet Kullanım Öz Yeterliği İnançları Ölçeği ile toplanmıştır. Kullanılan ölçme aracı beşli likert tipindedir ve yirmi sekiz maddeden oluşan bir formdur. Şahin (2009)'in çalışmasında ölçeğin güvenirlik katsayısı 0,96 olarak hesaplanmıştır. Bu çalışmada ise kullanılan ölçme aracıyla ilgili veriler Tablo 1'de sunulmuştur:

Tablo 1: Kullanılan Ölçme Aracıyla İlgili Sayısal Değerler

Cronbach's Alpha	Madde sayısı	Ortalama	Std. Sapma	Varyans
,966	28	95,2714	22,59468	510,519

Veri analizi:

Araştırmada toplanan veriler SPSS 16.0 paket programında çözümlenmiş ve araştırmanın yöntemine bağlı olarak ki kare ve t testi teknikleriyle analiz edilmiştir. Elde edilen sayısal veriler tablolarda görselleştirilmiştir.

BULGULAR

Türkçe öğretmeni adaylarının eğitsel internet kullanma öz yeterlilikleriyle ilgili bulgular

Türkçe öğretmeni adaylarının eğitsel internet kullanım öz yeterlilikleriyle ilgili inançlarının betimsel değerleri ve maddelerin ortalama düzeyleri Tablo 2’de gösterilmiştir. Tabloda yer alan orta ve yüksek düzey aralıklarındaki görüşlerin sayısı düşük düzeydeki maddelerden fazladır. Bu tabloya bakıldığında öğrencilerin eğitsel internet kullanma öz yeterliliklerine dair inançlarının beklenen düzeyde olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 2: Türkçe Öğretmeni Adaylarının Eğitsel İnternet Kullanma Öz Yeterliliklerinin Betimsel Değerleri

Maddeler	Ortalama	Std. Sapma	Düşük	Orta	Yüksek
			1- 2,6	2,6- 3,4	3,4- 5
1. İnternette, bilgi kaynaklarına ulaşmak için	3,1286	,97685		✓	
2. İnternette, arkadaşlarımla veri paylaşmak için	3,2429	1,17258		✓	
3. İnternette, okul proje/ödevlerimle ilgili araştırmalar yapmak için	2,9286	,93749		✓	
4. İnternette, yapılmış-yayınlanmış makale ve yayınları incelemek için	3,3286	,84650		✓	
5. İnternette, eğitim-öğretim amaçlı programları (yazılımları) incelemek için	3,6429	,94847			✓
6. İnternette, eğitim-öğretim amaçlı internet sitelerini incelemek için	3,3286	1,01755		✓	
7. İnternette, dersimle ilgili videoları izlemek ve indirmek için	3,0000	1,21584		✓	
8. İnternette, güncel bilgileri ve yenilikleri öğrenmek için	2,7571	1,09592		✓	
9. İnternette, etkileşimli program örnekleri bulmak için	3,8571	1,08060			✓
10. E-öğrenme portalları ile derse ve sınav uygulamalarına katılmak için	3,9857	1,16087			✓
11. İnternette, proje/ödev konularıyla ilgili resim indirmek için	2,8143	1,12021		✓	
12. Derslerde anlatılan ve dikkatimi çeken konular hakkında internette detaylı arama yapmak için	3,0286	1,08976		✓	
13. E-kitap bulup indirmek için	4,2571	1,03119			✓
14. İnternette, eğitim amaçlı forumlardan yararlanmak için	3,7857	1,07532			✓
15. E-sözlük kullanmak için	3,7429	1,29308			✓

Maddeler	Ortalama	Std. Sapma	Düşük	Orta	Yüksek
			1- 2,6	2,6- 3,4	3,4- 5
16. İnternette, yabancı dillerle ilgili kaynaklara ulaşmak için	4,1857	,88944			✓
17. Web sitelerinden derslerle ilgili notları/ yazıları okumak için	2,9143	1,13881		✓	
18. İnternette, genel kültür konularını öğrenmek için	2,7571	1,22102		✓	
19. Ders/ödevlerim hakkında arkadaşlarla internette (MSN/Yahoo Messenger v.b.) iletişim kurmak için	3,0000	1,41421		✓	
20. İnternet arama motoru (Google, Yahoo v.b.) kullanmak için	2,5143	1,16399	✓		
21. İnternette, eğitsel oyun aramak için	3,7286	1,11539			✓
22. İnternet üzerinden veri tabanı kullanmak için	4,0714	1,08108			✓
23. İnternette, yabancı dildeki (örneğin, İngilizce) metinleri çevirmek için	4,0429	1,31254			✓
24. Resmi sitelerden (örneğin, www.meb.gov.tr) ilgili kanun ve yönetmelikler hakkında bilgi edinmek için	3,3000	1,23182		✓	
25. İnternette, eğitimsel güncel haber ve olayları takip etmek için	2,8000	1,11121		✓	
26. İnternette, farklı öğretim model ve yöntemleri hakkında bilgi edinmek için	3,3571	1,10382		✓	
27. Eğitim dergilerini internet üzerinden takip etmek için	3,8714	1,03450			✓
28. İnternette kütüphaneye erişmek için	3,9000	1,15658			✓

Tablo 2 incelendiğinde ortalaması en yüksek değere sahip maddenin 4,25 en düşük maddenin ise 2,51 olduğu, diğer maddelerin bu aralıklar arasında değiştiği görülmektedir.

Türkçe öğretmeni adaylarının eğitsel internet kullanma öz yeterliliklerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesiyle ilgili bulgular

Tablo 3'te Türkçe öğretmeni adaylarının eğitsel internet kullanım öz yeterliliklerine dair inançlarının cinsiyet, sınıf ve akademik başarı düzeyi değişkenlerine göre anlamlı olup olmadığı ile ilgili bulgular ortaya konulmuştur. Ki-kare testi sonuçlarına göre cinsiyet için anlamlı farklılık bulunan maddelerin sayısı oldukça azdır.

Bu bulguya göre

1. maddede $X^2(4)$ 'e göre bulunan değer 12,217 ve p değeri (0.019) < 0.05;

4. maddede $X^2(4)$ 'e göre bulunan değer 5,645 ve p değeri (0.041) < 0.05;

12. maddede $X^2(4)$ 'e göre bulunan değer 4,584 ve p değeri (0.045) < 0.05;

olduğundan istatistiksel anlamlılık bulunmuştur.

Ki-kare testi sonuçlarına göre sınıf değişkeni için anlamlı farklılık bulunan;

5. maddede $X^2(4)$ 'e göre bulunan değer 3,233 ve p değeri (0.048)<0.05; olduğundan istatistiksel anlamlılık bulunmuştur.

Ki-kare testi sonuçlarına göre akademik başarı değişkeni için anlamlı bulunan madde yoktur.

Tablo 3: *Türkçe Öğretmeni Adaylarının Eğitsel İnternet Kullanma Öz Yeterliliklerinin Ki Kare Değerleri*

Maddeler	Cinsiyet		Sınıf		Akademik başarı	
	Ki kare değeri	p<0,05	Ki kare değeri	p<0,05	Ki kare değeri	p<0,05
1. İnternette, bilgi kaynaklarına ulaşmak için	12,217	,019	6,448	,409	9,327	,500
2. İnternette, arkadaşlarımla veri paylaşmak için	11,382	,411	3,805	,958	18,344	,137
3. İnternette, okul proje/ ödevlerimle ilgili araştırmalar yapmak için	8,860	,091	3,218	,512	9,882	,237
4. İnternette, yapılmış- yayınlanmış makale ve yayınları incelemek için	5,645	,041	4,255	,081	16,342	,402
5. İnternette, eğitim-öğretim amaçlı programları (yazılımları) incelemek için	3,233	,088	10,745	,048	14,218	,072
6. İnternette, eğitim-öğretim amaçlı internet sitelerini incelemek için	4,132	,145	4,064	,055	11,881	,692
7. İnternette, dersimle ilgili videoları izlemek ve indirmek için	12,594	,300	1,446	,844	23,270	,737
8. İnternette, güncel bilgileri ve yenilikleri öğrenmek için	4,202	,099	7,013	,141	13,979	,520
9. İnternette, etkileşimli program örnekleri bulmak için	1,838	,405	2,580	,114	15,188	,553
10. E-öğrenme portalları ile derse ve sınav uygulamalarına katılmak için	3,025	,220	2,958	,256	29,158	,548
11. İnternette, proje/ödev konularıyla ilgili resim indirmek için	5,461	,055	7,471	,431	18,168	,731
12. Derslerde anlatılan ve dikkatimi çeken konular hakkında internette detaylı arama yapmak için	4,584	,045	1,778	,514	16,869	,366
13. E-kitap bulup indirmek için	4,384	,207	3,700	,271	11,177	,698

Maddeler	Cinsiyet		Sınıf		Akademik başarı	
	Ki kare değeri	p<0,05	Ki kare değeri	p<0,05	Ki kare değeri	p<0,05
14. İnternette, eğitim amaçlı forumlardan yararlanmak için	5,842	,255	4,982	,409	9,310	,881
15. E-sözlük kullanmak için	2,063	,256	3,500	,816	18,001	,576
16. İnternette, yabancı dillerle ilgili kaynaklara ulaşmak için	2,556	,122	,273	,724	5,409	,665
17. Web sitelerinden derslerle ilgili notları/yazıları okumak için	6,107	,079	1,755	,661	11,666	,127
18. İnternette, genel kültür konularını öğrenmek için	3,857	,513	1,647	,658	11,077	,563
19. Ders/ödevlerim hakkında arkadaşlarla internette (MSN/Yahoo Messenger vb.) iletişim kurmak için	3,856	,593	5,077	1,000	15,589	,348
20. İnternet arama motoru (Google, Yahoo vb.) kullanmak için	8,306	,170	1,564	,756	18,406	,942
21. İnternette, eğitsel oyun aramak için	5,252	,908	4,924	,961	20,023	,630
22. İnternet üzerinden veri tabanı kullanmak için	2,793	,527	4,976	,100	7,332	,989
23. İnternette, yabancı dildeki (örneğin, İngilizce) metinleri çevirmek için	6,581	,178	5,813	,085	11,482	,612
24. Resmi sitelerden (örneğin, www.meb.gov.tr) ilgili kanun ve yönetmelikler hakkında bilgi edinmek için	1,160	,567	2,994	,534	12,432	,345
25. İnternette, eğitimsel güncel haber ve olayları takip etmek için	4,372	,160	1,955	,863	14,073	,295
26. İnternette, farklı öğretim model ve yöntemleri hakkında bilgi edinmek için	4,565	,051	5,632	,265	15,181	,443
27. Eğitim dergilerini internet üzerinden takip etmek için	13,683	,453	7,028	,193	16,920	,654
28. İnternette kütüphaneye erişmek için	1,193	,433	7,619	,247	18,160	,469

Tablo 4'te Türkçe öğretmeni adaylarının eğitsel internet kullanma öz yeterliliklerine dair inançlarının t testi değeri gösterilmiştir. Tablo 4 incelendiğinde öğretmen adaylarının cinsiyet ve sınıf değişkenlerine göre aralarında anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Tablo 4: Türkçe Öğretmeni Adaylarının Eğitsel İnternet Kullanma Öz Yeterliliklerinin Cinsiyet Ve Sınıf Değişkenleri İçin T Testi Değerleri

		N	Ortalama	St. Sapma	t	Sig.*	Df
Cinsiyet	Erkek	24	3,1935	,92504	-1,466	,151	38,105
	Kız	46	3,5116	,72500			
Sınıf	3. sınıf	36	3,5000	,67207	1,040	,302	68
	4. sınıf	34	3,2994	,92799			

*p<0,05

Türkçe öğretmeni adaylarının eğitsel internet kullanma öz yeterliliklerine dair inançlarının akademik başarıya göre anlamlı farklılık yaratıp yaratmadığıyla ilgili varyans analizi değerleri Tablo 5'te verilmiştir. Bulunan değerlere göre akademik başarı puanı değişkeninin eğitsel internet kullanma öz yeterliliği üzerinde farklılığa neden olmadığı anlaşılmıştır.

Tablo 5: Türkçe Öğretmeni Adaylarının Eğitsel İnternet Kullanma Öz Yeterliliklerinin Akademik Başarı Puanları Değişkenine Göre Varyans Değeri

	Kareler toplamı	df	Ortalama karesi	F	Sig.*
Grup içi	1,286	4	,322	,479	,751
Gruplar arası	43,645	65	,671		
Toplam	44,931	69			

*p<0,05

TARTIŞMA VE SONUÇ

Türkçe öğretmeni adaylarının eğitsel internet kullanma öz yeterlilikleriyle ilgili inançlarının belirlendiği bu araştırmanın sonuçları şöyledir:

1. Türkçe öğretmeni adayları eğitsel internet kullanma öz yeterlilikleri bakımından oldukça iyi durumda olduklarına inanmaktadırlar. Öğretmen adaylarının kendilerini yeterli gördükleri maddeler

- *internette eğitim-öğretim amaçlı programları (yazılımları) incelemek,*
- *internette etkileşimli program örnekleri bulmak,*
- *e-öğrenme portalları ile derse ve sınav uygulamalarına katılmak,*
- *e-kitap bulup indirmek,*
- *internette eğitim amaçlı forumlardan yararlanmak,*
- *e-sözlük kullanmak,*
- *internette yabancı dillerle ilgili kaynaklara ulaşmak,*

- *internette eğitsel oyun aramak,*
- *internet üzerinden veri tabanı kullanmak,*
- *internette yabancı dildeki (örneğin, İngilizce) metinleri çevirmek,*
- *eğitim dergilerini internet üzerinden takip etmek,*
- *internette kütüphaneye erişmek*

olarak sıralanmaktadır. Ortalama değeri düşük olan madde ise

- *İnternet arama motoru (Google, Yahoov.b.) kullanmak*

olarak tespit edilmiştir. Tespit edilen maddelerin bilgiye erişim ve eğitim öğretim amaçlı internet kullanma yeterliliklerine işaret ettiği görülmektedir. Bu konuda benzer sonuçların bulunduğu Akkoyunlu ve Yılmaz (2005)'ın çalışmasında, öğretmen adaylarının interneti *bilgiye ulaşma* ve *iletişim amaçlı* kullandıkları ifade edilmiştir. Ayrıca Akkoyunlu ve Yılmaz (2005)'ın araştırmasında *arama motorlarının* kullanım oranının oldukça yüksek düzeyde olduğu belirtilirken, bu çalışmada arama motoru kullananların ortalaması oldukça düşük çıkmıştır. İnternet kullanımının eğitim öğretim amaçlı kullanıldığı sonucuna varan başka çalışmalar da vardır (Hong, Ridzuan ve Kuek, 2003; Atav, Akkoyunlu ve Sağlam, 2006; Gündoğdu, 2006; Gürgün, 2007; Erdem, 2008). Türkçe öğretmeni adaylarının eğitsel internet kullanma öz yeterliliklerine yönelik inançlarının yüksek seviyede çıkmasında evlerde ve okullarda internet erişiminin kolay sağlanması, akıllı telefonların ve taşınabilir bilgisayarların giderek yaygınlaşmış olması, bilgiye erişim konusunda internetin zaman ve fiziksel şartlar konusunda daha elverişli ortam sağlaması, öğretmen adaylarına derslerde verilen araştırma konularının ve ödevlerin internet tabanlı olması, öğretmenlik mesleğinin icra alanının giderek interaktif uygulamalara daha çok yer verir olması gibi nedenlerin etkili olduğu düşünülebilir.

2. Türkçe öğretmeni adaylarının eğitsel internet kullanım öz yeterliliklerine dair inançlarının cinsiyet, sınıf ve akademik başarı düzeyi değişkenlerine göre anlamlı olup olmadığı ile ilgili bulgular arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilememiştir. Bu sonuç öğretmen adaylarının eğitsel internet kullanım öz yeterliliği inançları açısından benzer özelliklere sahip olduklarını göstermiştir. Bunun yanı sıra ki-kare testi sonuçlarına göre cinsiyet için anlamlı bulunan

- *internette bilgi kaynaklarına ulaşmak,*
- *internette yayımlanmış makale ve yayınları incelemek,*
- *derslerde anlatılan ve dikkatimi çeken konular hakkında internette detaylı arama yapmak*

maddeleri, öğretmen adaylarının tüm ölçek maddelerinde yer alan genel öz yeterlilik inançları arasında fark yaratacak çoğunlukta değildir. Araştırmada ki-kare testi sonuçlarına göre sınıf değişkeni için anlamlı bulunan madde ise *internette eğitim-öğretim amaçlı programları (yazılımları) incelemek için* maddesidir. Araştırmanın bu sonucuna paralel olarak Daniştekin (2007) de cinsiyet değişkenine göre internet kullanımında anlamlı bir farklılık

olmadığını belirtmiştir. Ayrıca yapılan benzer çalışmalarda da cinsiyet ve sınıf değişkenlerinin eğitsel internet kullanım öz yeterliliği inancı üzerinde anlamlı farklılık yaratacak etkide olmadığı ifade edilmiştir (Papastergiou ve Solomonidou, 2005).

3. Türkçe öğretmeni adaylarının eğitsel internet kullanma öz yeterliliklerine dair inançlarının akademik başarıya göre anlamlı farklılık yaratıp yaratmadığıyla ilgili bulgulara göre akademik başarı puanı değişkeninin eğitsel internet kullanma öz yeterliliği üzerinde farklılığa neden olmadığı anlaşılmıştır. Eğitsel internet kullanım öz yeterliliği inancı üzerinde sınıf, cinsiyet ve akademik başarı puanı değişkenlerinin anlamlı farklılık yaratmamış olması öğretmen adaylarının internet kullanma öz yeterlilik inançlarının benzer olduğunu göstermektedir.

Öğretmen adaylarının internetin öğretimde ve araştırmada kullanımına yönelik inançlarının yüksek olması interneti, öğrenmek için bir ihtiyaç ve araç olarak algıladıklarına işaret etmektedir. Bu araştırmanın en genel sonucu öğretmen adaylarının internetin eğitim amaçlı olarak çeşitli alanlarda kullanılabilirliğine dair inançlarının yüksek olduğu düşüncesidir.

ÖNERİLER

Bu araştırmanın sonuçlarına göre yapılacak öneriler şunlardır:

1. Eğitsel ortamlarda internetin kullanımına ilişkin öğretmen adaylarının inançlarının çağın beklentileri ölçüsünde yüksek bir düzeye çıkarılması için erken yaşlardan itibaren bilinçli ve eğitsel amaçlı bilgisayar ve internet kullanımına daha çok yer verilebilir.

2. Eğitim öğretim yapılan dersliklerin bilgisayar ve internet uygulamalarına elverişli hâle getirilmesiyle yetiştirilen öğretmen adaylarının eğitsel internet kullanma becerileri daha da geliştirilebilir.

3. Öğretmen adaylarına verilen araştırma ve sınıf içi uygulama ödevlerinin internet tabanlı uygulamalara dönük olması için akademisyenlerin daha titiz davranması, eğitsel internet kullanım sürecini daha etkili hâle getirebilir.

KAYNAKLAR

- Akinoğlu, O. (2002). Eğitim ve Sosyalleşme Açısından İnternet Kullanımı (İstanbul Örneği), Yayınlanmamış Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Akkoyunlu, B. & Yılmaz M. (2005). Öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlık düzeyleri ile internet kullanım sıklıkları ve internet kullanım amaçları. Eurasian Journal of Educational Research, 19, 1-14.
- Atav, E., Akkoyunlu, B. & Sağlam, N. (2006). Öğretmen adaylarının internete erişim olanakları ve kullanım amaçları. Hacettepe Üniversitesi Eğitim

Fakültesi Dergisi, 30, 37-44.

- Bıkmaz, F.(2006). Öz yeterlik inançları. Yıldız Kuzgun, Deniz Deryakulu (Ed.). Eğitimde bireysel farklılıklar. (291-294). Ankara: Nobel Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2009). Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı, Ankara: PegemA Yayınları.
- Çavuş, H. & Gökdaş, İ. (2006). Eğitim fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin internetten yararlanma nedenleri ve kazanımları. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, III, 56-78.
- Danıştekin, B. (2007). İlköğretim 1. Kademe Sınıf Öğretmenlerin İnternet Kullanma Profilleri. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Demir, S. (2001). Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin İnternetin Öğretim Amaçlı Kullanımına İlişkin Görüş ve Tutumlarının İncelenmesi (Gaziantep Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Örneği). Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Drucker, F. P. (1993). Kapitalist ötesi toplum (Çev. Belkıs Çorakçı), İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Erdem, M. (2008). Teachers's use of internet in teaching: a case study in turkey on certain variables. Pakistan Journal of Social Sciences, 5(1), 23-30.
- Eroğlu, A., Ünlü, H., Eroğlu, İ. & Yılmaz, B. (2011). Beden eğitimi öğretmen adaylarının eğitsel internet kullanımına yönelik yeterliklerinin incelenmesi, Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi, 13 (1), 132-135.
- Ertürk, R. (2007). Öğretmenlerin İnternet Kullanma Becerileri ve İnternete Yönelik Tutumları. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Gülaşık, Ö. (2011). İnternetin Kamusal Alan Niteliği Üzerine Bir Araştırma: Ankara'daki Üniversite Öğrencilerinin İnternet Kullanımı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Gümüş, Ç. (2003). İnternet Kafelerin (Dijital Kütüphaneler) Denetlenmesi ve Eğitim Amaçlı Kullanımının Teşviki, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Gündoğdu, D. (2006) İlköğretim Öğrencilerinin İnternet Kullanım Düzeyleri ve Amaçları (Elazığ İli Örneği), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Gürgün, S. (2007) Özel Okullarda Öğrenim Gören İlköğretim Öğrencilerinden İnternete Yönelik Tutum ve Düşünceleri (Acarkent Doğa Koleji Örneği), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Hong, K. S., Ridzuan, A. A. & Kuek, M. K. (2003). Students' attitudes toward the use of the Internet for learning: A study at a University in Malaysia. Educational Technology & Society, 6(2), 45-49.
- Karaman, S. & Açıkyıldız, M. (2006). Kimya öğretmen adaylarının internet kaynaklarını kullanımla ilgili tutumları ve karşılaştıkları zorluklar, Ahi

- Evrans Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi. 2 (7), 207-215.
- Karasar, N. (2000). Bilimsel araştırma yöntemleri, Ankara: Nobel Yayınları.
- Kaynak, E. A. (1998). Türkiye’de Üniversitelerde İnternetin Akademik Amaçlı Kullanımı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Ankara.
- Li, N. & Kirkup, G. (2007). Gender and cultural differences in internet use: A study of China and the UK. *Computers & Education*, 48, 377 - 393 .
- MEB. (2008). Öğretmen yeterlikleri. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Mert, O. (2010). Öğrenci ve Öğretmenlerin İnternet Kullanımları Üzerine Bir Çalışma, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Okay, Ş. & Aydoğan, E. (2010). MYO öğrencilerinin internet kullanım amaçlarının incelenmesine ilişkin bir araştırma, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 23, 283-296.
- Oral, B. (2004). Öğretmen adaylarının internet kullanma durumları, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 1304-0278 (3), 1-10.
- Orhan, F. & Akkoyunlu, B. (2004). İlköğretim öğrencilerinin internet kullanımları üzerine bir çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 107-116.
- Özbişirici, S. (2006). Öğretmenlerin İnternet Kullanımı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Papastergiou, M. & Solomonidou, C. (2005). Gender issues in internet access and favorite internet activities among Greek high school pupils inside and outside school. *Computers & Education*, 44 (4), 377– 393.
- Senemoğlu, N. (2009). Gelişim Öğrenme ve Öğretim. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Sırakaya, M. (2011). Öğretmen Adaylarının Problemlı İnternet Kullanımı ve İnternet Öz-Yeterlik Düzeylerinin İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sürmeli, A. (2005). Meslek Liselerinde Görev Yapan Öğretmenlerin İnternet Kullanım Profili. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Swickert, R. J., Hittner, J. B., Harris J. L., & Herring, J. A. (2002). Relationships among internet use, personality and social support. *Computers in Human Behavior*, 4 (18), 437-451.
- Şahin İ. (2009). Eğitsel internet kullanım özyeterliği inançları ölçeğinin geçerliği ve güvenilirliği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21, 461- 471.
- Şaylan, G. (2003). Değişim, Küreselleşme ve Devletin Yeni İşlevi, İmge Kitabevi: Ankara.
- Usta, E., Bozdoğan, A. E. & Yıldırım, K. (2007). Sınıf öğretmeni adaylarının internet kullanımına ilişkin tutumlarının değerlendirilmesi, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8 (1), 209-222.